

A 1569/miljø

Lagt fram af:
Umhverfis- og
náttúruauðlindanefnd:

Málsnúmer: 12-00210-1

Nefndartillaga um hlutverk norrænu fjármögnunarstofnananna NIB, NEFCO og NDF í loftslagsmálum

1. Tillaga nefndarinnar

Umhverfis- og náttúruauðlindanefnd leggur til að

Norðurlandaráð beini tilmælum til norrænu ríkisstjórnanna um

að þróa og efla útlán NIB til loftslags- og orkuverkefna

að veita meira fjármagni NDF til að styðja við loftslagsverkefni í
þróunarlöndum þar sem tekjur eru lágar

Umhverfis- og náttúruauðlindanefnd leggur til að

Norðurlandaráð beini tilmælum til Norrænu ráðherranefndarinnar um

að gera NEFCO kleift að taka þátt í nýsköpunarstarfi og
fjárfestingum í óreyndri umhverfis- og orkutækni, bæði á
hefðbundnum starfssvæðum og á Norðurlöndum

2. Bakgrunn

Klimaendringenes umfang og konsekvenser er alarmerende. En global temperaturøkning på over 2 grader C regnes som en grense for hva vi kan tåle uten store negative konsekvenser. Hittil har ikke de internasjonale klimaforhandlingene ført til beslutninger om hvordan dette kan unngås. Det haster hvis det ikke skal bli for sent. For å omforme verdens økonomier til et mer bærekraftig spor behøves nye tiltak og ikke minst investeringer i nye energiformer og energieffektivitet.

De nordiske land har hver for seg og sammen i Nordisk ministerråd og Nordisk råd, vært konstruktive aktører i det globale klimaarbeidet. Norden kan først og fremst bidra med å påpeke effektive løsninger, vise i praksis at det er mulig å redusere utslipp av klimagasser, og ved å skaffe midler

som kan utløse flere private midler og midler fra andre multilaterale finansieringsinstitusjoner til klima- og energiprojekter. I dette forslag settes det fokus på de nordiske finansieringsinstitusjoner som instrument til dette formål.

Norðurlandaráð

A 1569/miljø

Lagt fram af:
Umhverfis- og
náttúruauðlindanevnd:

Málsnúmer: 12-00210-1

Norden har tre effektive institusjoner på det finansielle området, nemlig Nordisk Investeringsbank (NIB), som eies i fellesskap med de tre baltiske land, Nordisk Utviklingsfond (NDF) og Nordisk miljøfinansieringsselskap (NEFCO). Estland, Latvia og Litauen inngår som medeiere i NIB. Disse institusjonene utfører i dag nyttig innsats i klimaarbeidet. Nordisk råd Miljø- og naturressursutvalg mener dog at institusjonenes potensiale ikke utnyttes fullt ut, og at de kan påta seg flere og større oppgaver, både i Norden og globalt.

NIB

NIB har som mål å fremme regionens konkurransevne og bidra til miljøforbedringer.

Volumet på NIBs balanse er 25 milliarder euro. NIB tar sikte på langsiktig finansiering til både private og offentlige, i Norden og utenfor Norden, satser direkte på store prosjekter, men låner til små og mellomstore bedrifter gjennom mellomledd. Banken inngår derfor i finansiering av andre banker, som for sin del kan låne ut til de små og mellomstore virksomheter, som er meget viktig for innovasjon og beskjeftigelse.

NIB har en klar målsetning om å fremme investeringer som reduserer utslipp av klimagasser, forbedring av energieffektivitet og investeringer i fornybar energi. Derfor har NIB en låneordning for klima og energi (CLEERE), som på noen få år har vokst fra 1 milliard EUR til 4 milliarder EUR.

Bankens viktigste virksomhetsområde er de nordiske land og årlig utlånes 2 milliarder EUR. Det er tale om lavrisiko- investeringer hvor banken kan utnytte sin stilling som bank med høyest mulig kredittrating. Virksomheten gir overskudd.

NEFCO

NEFCOs kjernevirksomhet er å gå inn med eierkapital i bedrifter i Øst-Europa med sikte på å oppnå miljøgevinst til lavere pris enn tilsvarende innsats ville gi i Norden. Det er tale om små og mellomstore bedrifter. Når prosjektene har gitt de forventede resultater selger NEFCO sin andel. Erfaringen viser at det har gitt gode resultater. Som helhet har NEFCO ikke tapt på sine investeringer. Styret har gitt direksjonen mandat til å utrede om det kunne være fornuftig å utvide virksomhetsområdet til den sør-østlige delen av Europa.

NEFCO har omfattende forvaltningsvirksomhet som innebærer at arbeidet med klimaprojekter kan gjennomføres i et større geografisk område, dog ikke i Norden.

NEFCO forvalter kapital til en samlet verdi av 540 millioner euro som anvendes til kapitalplasseringer i miljøprosjekter. Stor del av prosjektene gjelder fornybar energi, energieffektivisering og CO₂ kreditter. Årlige utlåningsavtaler har de seneste år været 70-80 millioner euro. Investeringer i Øst-Europa vurderes å gi «additionalitet» i forhold til tilsvarende investering i Norden.

NEFCO har ikke mandat til å investere i ikke-prøvde teknologier, men det er overveielser om å delta i opprettelsen av et fond med dette som formål. Det er et stort behov for nye teknologier og NEFCO vil kunne bygge på sine erfaringer med prøvde teknologier.

NEFCO har mange fond som har ulike formål. På klimaområdet er det tale om i alt 218 millioner euro, inklusive *Nordic Climate Facility* i samarbeid med NDF. Det inkluderer også et karbonfond på 165 millioner euro som i stor grad finansieres med private midler. NEFCO og NDF har inngått samarbeid om å utvikle to såkalte NAMAs¹ prosjekter. Det ene er avfallsbehandling i Peru og det andre er sementproduksjon i Vietnam. NEFCOs forvaltningen har resultert i ca. 400 prosjekter i sin portefølje. Klima har vært en viktig komponent i virksomheten helt fra tidlig 1990 tallet, og betyr at NEFCO har en unik kompetanse på dette området.

NDF

NDF ble etablert i 1989 for å støtte økonomisk og sosial utvikling i lav inntekt u-land ved anvendelse av myke lån². Fram til 2005 innvilget NDF slike lån til om lag 190 prosjekter i 37 utviklingsland til en samlet verdi av én milliard euro. I 2009 besluttet NDFs eiere at fondet i tiden framover skulle rette sin innsats mot finansiering av klimaprojekter i 27 av u-land med lavest inntekt pr. innbygger i Afrika, Asia og Latin Amerika og at bidragene inntil videre skulle gis på gavevilkår. De nye prosjektene finansieres ved midler fra tilbakebetalinger på tidligere innvilgede lån. I og med at bidragene gis som gaver reduseres NDFs kapital sakte men sikkert.

NDFs innsats skjer i hovedsak i samarbeid med multilaterale utviklingsbanker (Verdensbanken og de regionale utviklingsbankene), men fondet har også prosjektsamarbeid med Det finske utenriksministeriet, NEFCO (om *Nordic Climate Facility* - NCF) og NIB. Per september 2012 har fondet godkjent støtte på 130 millioner euro til nesten femti klimaprojekter, inklusive tre bidrag til NCF. Støtten fra NDF går for det meste til offentlige prosjekter, men noe formidles også via NGOer, forskningsinstitusjoner og private bedrifter.

I første halvår 2012 er det blitt foretatt en uavhengig evaluering av NDFs arbeid med klimaprojekter for perioden 2009-2011. Evalueringen ble foretatt av det norske selskapet Vista Analyse AS. Evalueringsrapporten konkluderte med at NDF oppfyller sine målsetninger ved å muliggjøre økte investeringer i klimarelaterte aktiviteter i lavinntektsland, ved å øke merverdien og komplementariteten i forhold til annen tilgjengelig finansiering og ved å fremme nordiske prioriteringer i sin virksomhet. Videre påpeker rapporten at NDFs rolle under klimamandatet markant har endret karakter til å være en mer proaktiv aktør, særlig i prosjektplanleggingsfasen. Rapporten viser således på en oppmuntrende måte at de reformer som NDF har gjennomført har gitt gode resultater og at institusjonens framgang samsvarer med gjeldende strategi og målsetninger.

I 2013 skal det foretas en ekstern evaluering av virksomheten under NCF.

Fra 2009 skjer innkjøp til NDF prosjekter ved internasjonal anbudskonkurranse. NDF er imidlertid opptatt av å formidle relevant nordisk teknologi og kompetanse til sine samarbeidspartnere i utviklingslandene. NDF arbeider derfor aktivt med å informere nordiske bedrifter og institusjoner om relevante innkjøpsmuligheter under prosjekter som NDF finansierer.

¹ Over 40 utviklingsland har presenter forslag om å begrense sine utslipp av klimagasser senest 2020. Disse forslag har betegnelsen *Nationally Appropriate Mitigation Actions (NAMAs)*. Ideen er at NAMAs skal føre til at de respektive land utvikler seg uten tilsvarende avhengighet av utslipp som de industrialiserte land (low carbon development journey). NEFCO og NDF deltar i 2 NAMAs prosjekter.

² NDF støtter prosjekter i lav-inntekts u-land hvor årlig inntekt pr. innbygger er under 1.165 USD i 2011, eller i land som tidligere har fått støtte fra NDF.

Norðurlandaráð

A 1569/miljø

Lagt fram af:
Umhverfis- og
náttúruauðlindanevnd:

Málsnúmer: 12-00210-1

3. Sjónarmið nefndarinnar

Að mati umhverfis- og náttúruauðlindanefndar hafa aðgerðir Norræna fjárfestingarbankans (NIB), Norræna umhverfisfjármögnunarfélagsins (NEFCO) og Norræna þróunarsjóðsins (NDF) reynst árangursríkar. Hér er m.a. um að ræða Norræna loftslagssjóðinn NCF (*Nordic Climate Facility*), loftslagssjóð NIB og sameiginlega verkefnið NAMA. Ennfremur er ljóst að þegar litið er til lengri tíma hafa NIB og NEFCO ekki tapað mikið á starfsemi sinni, og því er stofnfé sem ríkin hafa veitt þessum stofnunum óskert.

Þörfin fyrir aðgerðir á loftslags- og orkusviði er gífurleg. Norrænu stofnanirnar þrjár munu með engu móti geta staðið undir þessari gríðarlegu þörf. En Norðurlöndum ber skylda til að læra af jákvæðri reynslu og byggja áfram á þeirri þekkingu sem þessar þrjár fjárfestingarstofnanir hafa aflað. Stofnanirnar eru ólíkar að stærð, markhópar þeirra og fjármögnunarleiðir sömuleiðis. Saman ráða þær yfir þekkingu sem getur nýst vel næstu árin. Að mati nefndarinnar ber að þróa áfram styrkja- og lánaþyrirkomulag á sviði loftslags- og orkumála sem hafa gefið góða raun.

Varðandi NIB bendir nefndin sérstaklega á samfelldan góðan árangur í lánastarfsemi til loftslags- og orkuverkefna. Ennfremur veitir nefndin athygli möguleikum NIB til að fjármagna starfsemi sína á mjög hagstæðum kjörum. Nefndin veitir því einnig athygli að í samstarfi við aðra banka stuðlar NIB að fjármögnun lítilla og meðalstórra fyrirtækja sem álitnið er að skipti miklu máli fyrir nýsköpun. Þessa þróun styður nefndin.

Varðandi NEFCO bendir nefndin á að stofnféð frá norrænu löndunum er óskert og að margir ólíkir aðilar hafa falið stofnunni ábyrgð á umsjón með ýmsum sjóðum. Þetta bendir til þess að í NEFCO felist miklir möguleikar til áframhaldandi þróunar. NEFCO hefur fram að þessu einungis lagt áherslu á reynda tækni. Að mati nefndarinnar er orðið tímabært að gera NEFCO kleift að nýta einstaka stöðu sína og reynslu til að stuðla að þróun nýrrar tækni. Því fylgir áhætta fyrir starfsemina og því ber að haga því með þeim hætti að það skapi ekki áhættu fyrir aðra starfsemi NEFCO. Ennfremur ætti að kanna kostina við að heimila NEFCO einnig að fjárfesta á Norðurlöndum þar sem unnið er að tilraunum með nýjar og nýskapandi lausnir í loftslags- og orkumálum. Velheppnuðum tilraunum með nýja tækni á Norðurlöndum má svo miðla til svæða utan Norðurlanda.

Varðandi NDF þá fagnar nefndin jákvæðum niðurstöðum matsins um uppfyllingu umboðs NDF, aukinn virðisauka, skilvirk ferli, og mjög mikla skilvirkni aðstoðar og markvisst starf. Um er að ræða traustan grundvöll fyrir áframhaldandi starf NDF. Nefndin bendir á að fjármögnun er háð því að eldri útlán endurheimtist og að það setji vextinum hömlur. Að mati nefndarinnar mun viðbótarfjármagn til NDF skapa tækifæri til frekari aðgerða í loftslagsmálum og fer því fram á að ríkisstjórnir norrænu landanna skoði möguleika á að veita meira fjármagn til NDF.

Norðurlandaráð

A 1569/miljò

Lagt fram af:
Umhverfis- og
náttúruauðlindanefnd:

Málsnúmer: 12-00210-1

4. Niðurstaða

Í ljósi þess sem hér hefur komið fram leggur umhverfis- og náttúruauðlindanefnd til að

Norðurlandaráð beini tilmælum til norrænu ríkisstjórnanna um að

að þróa og efla útlán NIB til loftslags- og orkuverkefna

að veita meira fjármagni til NDF til að styðja við loftslagsverkefni í þróunarlöndum þar sem tekjur eru lágar

Í ljósi þess sem hér hefur komið fram leggur umhverfis- og náttúruauðlindanefnd til að

Norðurlandaráð beini tilmælum til Norrænu ráðherranefndarinnar um

að gera NEFCO kleift að taka þátt í nýsköpunarstarfi og fjárfestingum í óreyndri umhverfis- og orkutækni, bæði á hefðbundnum starfssvæðum og á Norðurlöndum

Gautaborg, 26. september 2012

Álfheiður Ingadóttir (VG)

Anders Eriksson (ÅF)

Anita Brodén (FP)

Ann-Kristine Johansson (S),

formaður

Cecilie Tenfjord-Toftby (M)

Eeva Maria Majjala (cent)

Jan Lindholm (MP)

Kim Kielsen (S)

Lauri Heikkilä (saf)

Oskar J. Grimstad (FrP)

Torstein Rudihagen (A)

Norðurlandaráð

A 1569/miljø

Lagt fram af:

Umhverfis- og

náttúruauðlindanefnd:

Málsnúmer: 12-00210-1